

ATypI Lisabon 2006

ATypI (Association Typographique Internationale) je globální asociace se zaměřením na design a prodej písem (fontů). Vlastníky asociace jsou její členové. Jsou z řad osobností i firem z celého světa. Ve dnech 27. září až 1. října 2006 proběhla v Lisabonu její výroční 50. konference.

Letošní konference ATypI byla oficiálně zahájena 28. září v 16 hodin tiskovou konferencí v kině Sao Jorge na hlavní lisabonské třídě Avenida da Liberdade. Moderátorem a organizátorem celé akce byla Italka Simone Wolf. K velkému překvapení se v prostorném sále sešlo víc mluvčích než novinářů. Zahájení probíhalo v poklidu a přítmi stylového staromódního kinosálu. Tiskovou konferenci provázela komorní a přátelská atmosféra. Zahájení bylo neformální. Mluvčí působili dojmem velké tradiční rodiny, jejíž život provází motto „ticho a pomalý rytmus“.

Hlavní slovo měl současný prezident ATypI Francouz Jean François Porchez, jeho francouzské angličtině však nebylo příliš rozumět. Pochytili jsme jen, že „i is appy...“ ;-). Důležitost konference pro Portugalce stvrdil svým příspěvkem i zástupce městské rady Lisabonu José Amaral Lopes.

Keynote speech (klíčová řeč)

K velkému smutku všech zúčastněných bylo oznámeno, že klíčovou řeč, která následovala tiskové konferenci, nepovede Američanka Ellen Lupton (zůstala ztracena kdesi v mraveništi světových letišť). Řeči se ujal ještě slavnější německý designér Erik Spiekermann (tvůrce mnoha písem, např. FF Meta, ITC Officina či Berliner Grotesk).

Řeč byla otevřena pro veřejnost zdarma. Poklidnou atmosféru tiskové konference vystřídal tepající sál se zhruba 800 účastníky. Svou řeč uvedl E. S. omluvou, že není tolik žena, jako Ellen Lupton, že nemá vlasy a má německý přízvuk, ale že se vynasnaží být plnohodnotnou náhradou. Svižným projevem mluvčího začala konference nabírat na tempu. Jeho řeč se točila kolem nápadů a toho, kde je brát aniž by člověk kradl... V průběhu přednášky E. S. částečně poohalil i to, jaký používá při práci postup (Strategies): vyvarování (avoidance), přemýšlení (thinking), průzkum (research), sbírání

(collecting), skicování (sketching) a zpochybnění (deconstruction). Úvodní řeč byla, s přihlédnutím k nečekaným okolnostem, skvělá. I když bylo cítit, že občas „vařil z vody“, mohli jsme se přesvědčit, že Erik Spiekermann je nejen významný typograf, ale také skvělý řečník a bavič.

Následoval oficiální zahajovací večírek s welcome drinky apod. Protože si na podobné události moc nepotrpím, zdržel jsem se jen krátce. Šel jsem raději nabírat sil na nadcházející maraton přednášek.

Organizace přednášek

Abych uvedl vše na pravou míru, musím říct, že ATypI začalo již 27. září ráno TypeTech fórem. Tato technicky zaměřená část byla určena pro menší okruh účastníků než zbytek konference a trvala dva dny. Tiskovou konferenci tedy bylo ATypI zahájeno pro novináře a pro většinu účastníků začala volnou klíčovou řečí.

Konference se konala v prostorách Universidade de Lisboa – Faculdade de Belas-Artes (něco mezi našimi UMPRUM a AVU). Zúčastnilo se jí 352 lidí z 34 zemí celého světa. Hlavní program konference byl letos uspořádán do dvou sálů (tracks). V minulých letech bývaly dokonce sály tři. Program sálů se vzájemně časově překrýval. Každý účastník měl tedy teoreticky šanci vidět maximálně 50% přednášek. Nutno však dodat, že reálné je aktivně vnímat mnohem méně. Přednášky probíhají po tři dny od 10 hodin zhruba do 19 hodin. A po přednáškách se většinou účastníci rozpadnou do menších skupinek diskutujících po místních hospůdkách. Dovedete si tedy jistě představit náročnost celé akce.

V dalším textu stručně nastíním obsah nejzajímavějších přednášek, které jsem v průběhu konference absolvoval.

Den 1 (pátek 29. 9.)

Mottem letošní konference byly Typographical journeys (typografické cesty). Motto dalo podnět i ke vzniku hlavního pátečního přednáškového bloku s názvem The typography of the journey (Typografie na cestách).

Blok zahájila Finka Julia Lila přednáškou A journey into the future (Cesta do budoucnosti), ve které představila projekt metra v Helsinkách.

Následoval Američan Massimo Vignelli s přednáškou Signs and type (Značky a písmo). Tato legenda grafického designu má ve svém portfoliu např. navigační systémy pro metro v New Yorku a Washingtonu či pro italské dráhy. Uznávaný grafický designér prezentoval designérům písma svůj názor, že svět nepotřebuje nová písma, ale potřebuje zlepšit ta stávající. Nepotřebuje kvantitu, ale kvalitu. Z pohledu grafického designéra nezáleží tolik na tom, jaké písmo používáte, ale jak ho používáte. Není divu, že v sále bylo při této přednášce ve vzduchu cítit drobné napětí. Nakonec však posluchači tato odvážná tvrzení přijali a stvrdili to řádným potleskem.

Třetí a poslední přednášku tohoto bloku s názvem Type with a purpose (Smysluplné písmo) měl opět Erik Spiekermann. Mluvil v ní o jízdních řádech a corporate identity Deutsche Bahn (Německé dráhy). Přednáška vyústila v nemilosrdnou pravdu: corporate design je mnohem více o politice a obchodních dovednostech než o písmu samotném.

První přednáškový den zakončila znovunalezená Ellen Lupton přednáškou Univers strikes back (Univers znovu útočí). Volně tak navázala na utopistické vize univerzální abecedy Herberta Bayera a vzniklé písmo Univers Adriana Frutiger. Typografie dnes existuje v mnoha podobách, životních stylech, různých trzích či internetových kulturách – typografie patří všem. Je přístup k typografii základní lidské právo? Potřebuje svět jedno Pan-Unicode písmo?

Na základě těchto a podobných otázek dospěla přednášející k tomu, že vytvořila Free Font Manifesto (Manifesto písem zdarma). Autorka vyřkla krutou pravdu: dnešní písma zdarma jsou zdarma, ale nejsou to písma. Jejich obecně špatná estetická kvalita tak zaplavuje a hyzdí celou planetu. Rozhodla se tedy učinit světu výzvu: „Co kdyby každá

písmolijna na Zemi dala k dispozici jedno výborné písmo zdarma jako humanitární pomoc?" Sama autorka svou výzvu však upravila do reálnější podoby: „Co kdyby pár písmolijen na Zemi dalo k dispozici jedno dobré písmo zdarma jako humanitární pomoc?“ Celý manifest si můžete přečíst na webu http://www.designwritingresearch.org/free_fonts.html. Najdete zde i odkazy na kvalitní písma zdarma (např. Gentium, Linux Libertine, Freefont, Titus Cyberbit, Vera Sans a další).

Nutno dodat, že přednáška Ellen Lupton na mě tentokrát působila velmi „americky“ a místy až zoufale. Zřejmě se do jejího vyznění promítl 36hodinový cestovní maratón s 6 přestupy, který musela autorka absolvovat, aby se do Lisabonu dostala.

Den 2 (sobota 30. 9.)

Hlavní blok druhého dne konference byl věnován tématu Newspaper and type (Noviny a písmo).

Blok zahájil Američan Rodger Black. Přednáška přinesla pohled a zamyšlení nad designem Los Angeles Times, na jejichž designu se přednášející podílel.

V bloku pokračoval Angličan Mark Porter, který ukázal mnohé aspekty redesignu britského deníku The Guardian. Obsah přednášky se nedá nikterak shrnout, ale byla to jednoznačně nejlepší přednáška, kterou jsem na letošním ATypl viděl. Hovořilo se o aspektech změny formátu novin, o tvorbě nového layoutu i o uvádění do praxe.

Na přednášku volně navázal Paul A. Barnes, který doplnil proces přípravy Guardianu o aspekt soustředící se na písmo. Osvětlil vznik písem Guardian Egyptian a Guardian Sans. Pokud současnou podobu The Guardian neznáte, určitě se na ni podívejte, stojí za to.

Čtvrtou přednášku v novinovém bloku vedl holandský designér Gerard Unger, který se zabýval otázkami jako: Budou všechny noviny vypadat stejně? Měly by vypadat stejně? Mohou si dovolit být odlišné? Všechny myšlenky byly promyšleně demonstrovány na holandském novinovém trhu.

Celý blok přednášek o novinovém designu byl uzavřen diskusním panelem.

Na sobotní večer byl připraven Gala Dinner – společenská večere spojená s oficiálním poděkováním sponzorům, přednášejícím...

Den 3 (neděle 1. 10.)

Nedělní blok přednášek byl kratší a byl věnován přednáškám lokálních významů. Vystoupil v něm i český delegát ATypl a jediný letošní český přednášející Filip Blažek. Ve svém příspěvku posluchačům představil Diacritics project (Projekt diakritika). Jedná se o web specializovaný na lokalizaci písem pro nejrůznější světové jazyky. Obsah webu je aktualizován principem Wikipedia (každý registrovaný návštěvník může editovat obsah a přispět svými znalostmi). Více o projektu můžete najít na webu <http://diacritics.typo.cz/>.

Konference byla završena přednáškou Lisbon walk (Lisabonská procházka), která účastníky provedla po městě a vyložila historii zajímavých lisabonských nápisů.

Ceny

Registrační poplatky za účast na konferenci se pohybovaly v širokém rozmezí 175 až 715 USD. Česká republika je zařazena na seznam zemí s nízkým příjmem a vztahuje se na ni snížená cena 175 až 220 USD. Přesná výše poplatku se určuje podle předstihu, s jakým se účastník zaregistruje.

Závěr

Oproti konferenci TypoBerlin je ATypl velmi specializovanou konferencí. Zatímco TypoBerlin cílí obecně na grafické designéry, cílovou skupinou ATypl jsou spíše designéři písmo.

Obsah přednášek letošní konference ATypl byl dobrý. Občas mi však připadalo, že přednášející předpokládají hlubší znalost problematiky, než posluchači ve skutečnosti měli. Také mi u některých přednášejících připadalo, že se étericky vznášejí kdesi v oblacích nad realitou a zapomněli do svých přednášek zařadit fakta. Čeho si na konferenci nejvíce cením je její společenská funkce – tedy setkávání odborníků z celého světa. Udržovat neformální vztahy a přátelství mezi designéry se, myslím, ATypl daří velmi dobře. Tuto konferenci je totiž díky její soleté tradici potřeba vnímat v hlubším historickém významu.

Kouzlo konferenci také dodává to, že se každé koná jinde. V Praze se např. pořádala již dvakrát a to v letech 1969 a 2004. Lokalita pro příští rok ještě není známá, ale mezi návrhy se objevila Varšava a Dublin. Pokud vás zajímá design písma a rádi poznáváte nové lidi, vřele konferenci doporučuji.

Jan Tippman

Systemy CTP

Komplexní řešení systémů pro osvit tiskových desek

Osvitové jednotky

- ▶ Zařízení firem FUJIFILM a HighWater Designs
- ▶ Precizní technologie interního bubnu
- ▶ Osvit polymerových desek fialovým laserem
- ▶ Vysoká produktivita
- ▶ Nízké nároky na provoz a údržbu
- ▶ Zařízení pro maximální formáty B1, B2, B3
- ▶ Výkonné softwarové RIPy s podporou PDF 1.6

Digitální nátiskové systémy

- ▶ Nátisk systému PixelProof z aktuálních rastrových dat
- ▶ Softwarové RIPy EFI ColorProof XF
- ▶ Široká podpora ICC profilů
- ▶ Vhodné pro kontraktační nátisk i náhledy archové montáže

Doplňková zařízení

- ▶ Elektronická montáž
- ▶ Přístroje pro měření na tiskových deskách
- ▶ Systémy správy barev

D DataLine

Drahobejlova 6, Praha 9
tel.: 284 811 400, fax: 284 811 409
Kulturní dům 400, Příbram
Tel.: 318 628 735, fax: 318 627 411
Zborovská 37, Plzeň
Tel.: 377 487 151, fax: 377 487 152
Dukelská 57e, Brno
tel.: 545 245 770, fax: 545 245 769

www.dataline.cz

